

Find vejen frem
VIA University College

VIA University College

Det 21. århundredes kompetencer

Liv i Skolen

Nr. 3 · September 2017 · 19. årgang

Tema:

Det 21. århundredes kompetencer

Udgiver:

VIA Efter- og videreuddannelse

Hedeager 2

8200 Aarhus N

T: 87551900

Henvendelse:

Beritt Winnie Nielsen

E: bwn@via.dk

T: 87550909

Redaktion:

Morten Stokholm Hansen

Ansvarshavende:

Poul Erik Philipsen

Layout: Boel Reetz

Tryk: Rosendahls

ISSN: 1398-2613

Ideer og bidrag til artikler, kontakt:

msh@via.dk

Kommentér dette nummer af

Liv i Skolen på Facebook:

www.facebook.com/ViaPaedagogisk

Videreuddannelse

Priser

Årsabonnement	375 kr.
2 abonnementer	575 kr.
3 abonnementer	725 kr.
Enkeltnumre 2015-2016	125 kr.
Enkeltnumre før 2015	95 kr.
En årgang 2006-2014	300 kr.
Studerende:	25 % rabat
Klassesæt (skoler og studerende):	
Ved 15 stk. enkeltnumre 30 % rabat	
Priser er inkl. moms, ekskl. forsendelse	
For køb, kontakt: liviskolen@via.dk	

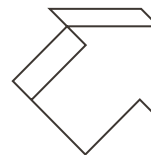
Abonnementsperioden følger kalenderåret

Hent uddrag af artikler fra disse numre på www.liviskolen.dk:

3 / 2017	Det 21. århundredes kompetencer
2 / 2017	Professionelle læringsfællesskaber
1 / 2017	Angelsaksisk didaktik
4 / 2016	Pædagoger i skolen

Hent digitale udgaver af artikler fra bl.a. disse numre på www.liviskolen.dk:

3 / 2016	Datainformeret læringsledelse
2 / 2016	Udsathed i skolereformens kontekst
1 / 2016	Læringsvejlederen
4 / 2015	Feedback i naturfagene og matematik
3 / 2015	Canadisk pædagogik i skolen
2 / 2015	Sociale medier i skolen
1 / 2015	Lærerruddannelser forsker i praksis
4 / 2014	Målstyret læring i skolen
3 / 2014	Indholds- og sprogtintegreret læring.
2 / 2014	Vejledning og ungdomsudd
1 / 2014	Motion og bevægelse
4 / 2013	Udeundervisning i skolen
3 / 2013	Disciplin og opførelse
2 / 2013	Fremmedsprog i skolen

Velkommen til Liv i Skolen nr. 3/2017

Dette nummer af Liv i Skolen sætter fokus på det 21. århundredes kompetencer. Kan vi overhovedet blive enige om, hvad vi taler om, når talen falder på de 21. århundredes kompetencer? Hvem har definitionsretten? Er kompetencerne overhovedet nye og i givet fald, hvori består det nye? Er der tale om et nyt dannelsesbegreb, en modsætning til dannelse eller har kompetencebegrebet så at sige koloniseret snakken om dannelse? Spørgsmålene er mange, og dette nummer af Liv i Skolen forsøger at besvare nogle af dem.

Samtidig forsøger Liv i Skolen, som altid, at anlægge et praksisrettet perspektiv på aktuelle temaer. Så når vi pejler på det 21. århundredes kompetencer, hvordan ser der så ud i klasseværelset, hvordan ser læringsmiljøet ud og hvad betyder det for undervisningens indhold og form og en mere traditionel måde at tænke skole på?

I dette nummer kan du bl.a. læse om, hvordan man i Horsens Kommune arbejder med STEAM som en didaktisk tilgang, hvordan man kan anvende SOLO-taksonomien til at understøtte elevers strategibrug og hvordan man i de 21. århundredes kompetencer kan genfinde dele af John Deweys tanker om læring, erfaring og refleksion.

Nummeret indeholder også mere diskuterende artikler med det formål at forstå, hvordan kompetencerne spiller sammen med vores pædagogiske historie og tradition samt artikler der forsøger at indkredse og forstå kompetencerne i lyset af politiske og markedsgrørende diskurser.

I anledning af dette temanummer arrangerer vi en række temaeftermiddage om de 21. århundredes kompetencer på Campus Aarhus Nord, VIA University.

Hold øje med vores hjemmeside:

via.dk/efter-og-videreuddannelse/paedagogik-laering/21-kompetencer

Velkommen til et spændende nummer om et top aktuelt tema.

Med venlig hilsen

Morten Stokholm Hansen

Redaktør

6

21st century skills – at lære at gå på kviksand

21st century skills er på manges læber, en pædagogisk parole, et begreb der forsøger at fastholde undervisning og læring som et produkt af sin aktuelle tid og sin verden. Men i takt med at 21st century skills italesættes fra mange sider og positioner, er der også en risiko for en ureflekteret anvendelse af begrebet.

Af Torben Kirkegaard, lektor

18

21. århundredes kompetencer- en opgave for skolen ?

Som navnet nok antyder, er 21st skills ikke noget der er udviklet i en dansk folkeskole-sammenhæng. Begrebet er langt bredere og mere globalt, og har rødder tilbage i OECDs PISA rapporter og det afledte DeSeCO projekt, som udsprang af OECDs erkendelse af, at livsduelighed og personlig succes ikke blot kan udtrykkes gennem PISA undersøgelser af elevfærdigheder i udvalgte skolefag.

Af Ture Reimer-Mattesen og Celine Ferot, pædagogiske konsulenter

32

Doing 21st century skills – om Dewey og det 21. århundredes kompetencer

21CT er over os! Begrebet 21st century skills har siden årtusindeskiftet været en del af den internationale uddannelsespolitiske debat. 21st century skills handler om, hvordan vi bedst forbereder børn og unge på livet i fremtidens samfund, og hvilken undervisning, der kan være med til at fremme denne målsætning.

Af Rasmus Fink Lorentzen, lektor

42

Det 21. århundredes kompetencer i Horsens Kommune

I Horsens Kommune ønsker vi at klæde børn og unge bedst muligt på til at kunne begå sig i og bidrage positivt til fremtidens samfund. Vi er derfor i fuld gang med at udmønte en strategi om det 21. århundredes kompetencer og STEAM. I denne artikel beskrives, hvordan vi forstår og understøtter arbejdet med begreberne i et forvaltningsperspektiv. Sidst i artiklen beskrives et eksemplarisk læringsforløb.

Af Karsten Bjerg Düring, læringskonsulent

54

Fremtidens skole i Gladsaxe

Den eksponentielle samfundsudvikling betyder, at mange af de børn, der netop er startet i vores børnehaveklasser, vil få job, der slet ikke findes i dag. Vi får et samfund, der grundlæggende stiller andre krav og giver andre muligheder. Hvordan forbereder vi bedst vores elever på det? Og hvilke dannelsesidealer vil vi gerne, at Folkeskolen fortsat søger at udvikle?

Af Kirsten Hasse, teamleder

64

Det 21. århundredes arbejdskraft

Der er meget snak om det 21. århundredes kompetencer og mange kommuner og skoler kæmper for, at netop de kan forbindes med denne tendens. De synes at mene, at det signalerer, at de er med på det sidste nye - og mest moderne - inden for undervisning og læring.

Af Ove Christensen, adjunkt

74

Det 21. århundredes kompetencer i praksis

Fokus på de 21. århundredes kompetencer er godt for eleverne. Det kræver ikke særlig forberedelse, og du kan med små twist på din undervisning skabe et miljø, der lægger op til kommunikation, kreativitet, kritisk tænkning og kollaboration. Det svære er måske at ændre dit mindset, om, hvad undervisningen skal kunne. For vi er selv del af en lang tradition. Vi har alle gået i skole, og vi mener, vi ved hvad skole er.

Af Josefine Jack Eiby, folkeskolelærer

80

Arbejdet med 21st century skills i Vejen Kommune

I denne artikel vil vi koncentrere os om arbejdet med det 21. århundredes kompetencer i forhold til eventen Nørdcamp, i forbindelse med Dansk Naturvidenskabsfestival. Nørdcampen tager udgangspunkt i STEM fagene. (Science, Technology, Engineering and Math). I Nørdcamp arbejder vi uden mange af de vante rammer. I stedet præsenterer vi eleverne for nogle udfordringer, de kan vælge mellem. Udfordringerne er meget forskellige både i forhold til sværhedsgrad og til hvor åbne/lukkede opgaverne er.

Af Jette Hildebrandt Andersen, udviklingskonsulent

86

21. århundredes kompetencer - den "nye" pædagogiske og didaktiske orienteringshorisont.

Selvom spørgsmålet om det 21. århundredes kompetencer aspirerer til det nye slagord, er kompetencebegrebet ikke nyt i en dansk sammenhæng. Kravet om kompetenceudvikling har sammen med makkeren læring i forskellige udformninger - fx livslang læring og senest synlig læring og læringsmål - siden midt 1990'erne i stigende grad domineret den danske og transnationale uddannelsespolitiske debat, tænkning og folkeskolens praksis. Et fænomen som også omtales som den "lærings- og kompetencepolitiske vending" i den nationale og transnationale uddannelsespolitik

Af Mads Brandsen, adjunkt

104

Nødvendige kulturteknikker

Formålet med denne artikel er at give nogle forskellige vinkler til sociale medier, internettet og de udviklingspotentialer, som disse platforme medfører. Faktisk vil jeg gå så langt som at sige, at det er kulturteknikker, som er nødvendige at beherske for at indgå i nutidens/fremtidens samfund. Hvis man ikke behersker disse kulturteknikker, vil simple ting som at deltage effektivt i en demokratisk debat eller få succes med at søge et job være sværere. Derfor skal du have styr på din digitale værktøjskasse.

Af Jacob Pedersen, cand. scient. com

21st century skills – at lære at gå på kviksand

Torben Kirkegaard er cand. pæd. soc. og ansat som lektor i Efter- og videreuddannelse i VIA University College

21st century skills er på manges læber, en pædagogisk parole, et begreb der forsøger at fastholde undervisning og læring som et produkt af sin aktuelle tid og sin verden. Men i takt med at 21st century skills italesættes fra mange sider og positioner, er der også en risiko for en ureflekteret anvendelse af begrebet. Et pædagogisk modelune der er i fare for at miste præcision og efterlade væsentlige sider udfoldet i en nutidig skolepraksis.

21st century skills er på manges læber, en pædagogisk parole, et begreb der forsøger at fastholde undervisning og læring som et produkt af sin aktuelle tid og sin verden. Men i takt med at 21st century skills italesættes fra mange sider og positioner, er der også en risiko for en ureflekteret anvendelse af begrebet. Et pædagogisk modelune der er i fare for at miste præcision og efterlade væsentlige sider udfoldet i en nutidig skolepraksis.

I en dansk kontekst oversættes 21st century skills ofte til det 21. århundredes kompetencer, der i skoleverdenen og i den

uddannelsespolitiske debat tager form omkring årtusindskiftet. At begrebet i dag er uomgængeligt kan særligt tilskrives dets internationale oprindelse, der med organisationen OECD og sammenslutningen Partnership for 21st Century Learning (P21), har arbejdet henimod styrkelse af nye kompetencer for kommende generationer som afgørende for samfundets økonomiske fremgang og holdbarhed i det 21. århundrede¹.

Begrebet indskrives sig derved også i en politisk og markedsøkonomisk diskurs, hvilket kun bidrager til yderligere forstyrrelse,

AT LÆRE AT GÅ PÅ KVIKSAND

Begrebet indskrives sig også i en **politisk og markedsøkonomisk diskurs.**

al den stund at området også kan fremstå en kende flydende i en pædagogisk sammenhæng.

Med denne artikel er hensigten at sprede noget af den tåge, der omgiver begrebet det 21. århundredes kompetencer og forsøge at fastholde, hvad kompetenceindholdet kunne være, og hvordan det indskrives sig i debatten om skolens rolle i og arbejde med at udvikle de elevkompetencer, som nutiden, her i det 21. århundrede, "måske" kalder på.

Den globaliserede skole

De 21. århundredes kompetencer markerer selvsagt en forskydning i forhold til tidligere tiders blik på nødvendig viden og færdigheder, der med globaliseringens vingesus på den ene side gør os mere forbundet som mennesker og kulturer samtidig med en fornemmelse af magtesløshed over altings foranderlighed. Sociologen Anthony Giddens (2006) bruger udtrykket adskillelse af tid og rum som et billede på, at verden mentalt set

er blevet mindre ikke mindst i kraft af elektronisk kommunikation og moderne trafikmidler. Kommunikation er nu uafhængig af tid og rum, idet man fx kan afholde videokonferencer og "chatte" med folk gennem internettet, alt imens informationsmængden du som menneske kan tilgå er vokset til det uendelige og ikke er fysisk bundet. Dette stiller større og nye krav til skolen om at forholde sig til viden og forhold, der ikke kun vedrører lokale anliggender, mens den globaliserede skole må vedgå, at forandringerne også stiller spørgsmål til, hvilke kvalifikationer og kompetencer skolen skal bidrage til at udvikle hos eleverne.

En væsentlig udfordring forbundet med at uddanne og socialisere i vores samfund er, at viden forældes. De kulturelt definerede værdier, videns- og kompetenceområder der traditionelt set overføres fra generation til generation mister appel, når samfund ændrer sig hastigt, hvormed der opstår usikkerhed, både blandt politikere, lærere og elever om hvad der skal fremstå som gyldig og relevant viden. Ifølge Giddens (2006) "eksproprieres" vores liv af den moderne udvikling, ved at ekspertsystemer kommer ind og gør vores kvalifikationer forældede og utilsvarende.

Tidligere solide fagområder overtages af robotter og nye digitale teknologier der kommer med større regne- og løftekraft og nye løsninger på problemer, vi end ikke vidste eksisterende. Markedet er en

dominerende spiller i den sammenhæng og influerer på tilværelsen på mange planer, og de hastige forandringer kan i væsentlig grad tilskrives som en konsekvens af kapitalismen, der allerede med Karl Marx's ord opløser alt, der før forekom fast og solidt. Tidligere gamle faste strukturer i samfundet opløses og erstattes af en tilstand, hvor værdier og normer er mere flydende.

Det betyder, at vi i væsentlig højere grad end tidligere kan skabe vores egen livshistorie som menneske. Det er muligt at argumentere for en slags hyper individualisering, hvor tidligere barrierer er væk – dette særligt gestaltet i vores onlineliv, hvor vi selv kan sammensætte vores medieforbrug gennem nye kanaler som fx Netflix og HBO i stedet for flow tv, og tilsvarende selv komme til orde gennem egne kanaler fx på Facebook og Youtube uden tidligere tiders gatekeepers til at redigere i ytringer eller filtrere indhold fra.

Frigørelsen er således yderligere forstærket af teknologien, hvor faste former opløses, hvilket naturligvis også berører uddannelsesystemet, der i sin natur er præget af konstanter og i at viderebringe kulturen til næste generation. Set i et skoleperspektiv er det selvvalgte liv forstørret, hvilket efterlader skolen famlende i en tid som Zygmunt Bauman (2006) betegner som flydende. Intet ligger fast, og alting kan i princippet se anderledes ud i morgen.

Udviklingens voldsomhed fører til en fornemmelse af magtesløshed contra orsøg på at genvinde magten over tingene (Powerlessness versus appropriation) – og et uddannelsessvar herpå er måske det 21. århundredes kompetencer.

21. århundredes kompetencer – the 6 C's of education

OECD, Europa-Kommissionen og partnerskabet For 21. århundrede færdigheder (P21) har tildelt væsentlig opmærksomhed vedrørende det 21. århundredes kompetencer, og der synes at være nogen grad af kongruens mellem de forskellige kompetenceforståelser, selvom begrebet ikke entydigt er defineret eller kategoriseret fra officiel side.

Begrebet det 21 århundredes kompetencer refererer til en bred palet af viden, færdigheder, tilgange og karaktertræk, der inden for uddannelsesområdet regnes som afgørende nødvendige for at få succes i det moderne samfund. Generelt set rummer kategoriseringer over det 21.

Begrebet refererer til en bred palet af **viden, færdigheder, tilgange og karaktertræk.**

århundredes kompetencer et tværfagligt præg, der kan rummes inden for alle skolens fagområder og socialiseringsfelter. De mest fremtrædende 21. århundredes kompetencer der optræder i internationale oversigter associeres ofte med områderne: kritisk tænkning, kommunikation, samarbejde, kreativitet og innovation, hvor eleven i vid udstrækning optræder som producent med en undersøgende

tilgang til læring. En af de mest markante forståelser af begrebet er formuleret af Michael Fullan og Scott (2014), der med deres kompetenceliste abonnerer på en bred tilgang, bedst kendt som the 6 C's of Education som relevante referencepunkter for en moderne didaktik på tværs af fagområder gældende både i ansigt-til-ansigt relationer såvel som i den digitale "online" verden.

Critical Thinking and Problem Solving (kritisk tænkning og problemløsning)	Creativity, and Entrepreneurship (kreativitet og entreprenørskab)	Collaboration (samarbejde)
<ul style="list-style-type: none"> - Fx løsning af autentiske problemstillinger og engagement i undersøgelsesprocesser - Kritisk vurdering af information og argumenter, se mønstre og sammenhænge og skabe meningsfuld viden til anvendelse i den virkelige verden 	<ul style="list-style-type: none"> - Fx en innovativ tilgang til løsning af komplekse problemer i samfundet og finde nye muligheder gennem indhentning af oplysninger - At stille spørgsmål for at skabe nye ideer, forbedre en ide eller et produkt og forfølge disse ideer i praksis. 	<ul style="list-style-type: none"> - Fx evnen til at arbejde ansvarsfuldt i teams og træffe væsentlige beslutninger sammen i grupper. - At lære fra andre og bidrage til andres læring
Citizenship (medborgerskab)	Communication (kommunikation)	Character (karakter)
<ul style="list-style-type: none"> - Fx analyse og overvejelse af globale spørgsmål med forståelse af forskellige værdier - Interesse og engagement i forhold til at løse komplekse 	<ul style="list-style-type: none"> - Fx analyse og overvejelse af globale spørgsmål med forståelse af forskellige værdier - Interesse og engagement i forhold til at løse komplekse forskellige 	<ul style="list-style-type: none"> - Fx individuelle karaktertræk som: være udholdende, modstandsdygtig og fastholdende, der er vigtige for at mestre en kompleks verden - At være pålidelig og ærlig

Figur 1. Kompetenceoversigt The 6 Cs, Fullan og Scott (2014)²

I kategorierne optræder der centrale viden og færdighedsområder, der bevæger sig på tværs af de traditionelle fagområder i skolen, samtidig er der indbygget dybere læringslag og kompetenceniveauer – der tilsiger en undersøgelsesorienteret undervisning, hvor eleverne arbejder koncentreret med at undersøge og svare på autentiske og komplicerede spørgsmål adresseret til virkelige problemer eller udfordringer.

21. århundredes kompetencer i praksis

21. århundredes kompetencer er i mange lande ofte inkluderet i nye og reviderede curriculum dokumenter, hvor kompetencerne rummes på tværs af fagområder i stedet for afgrænsede fag- og temaområder. Denne tilgang gør sig også gældende i rammerne for undervisning i den danske folkeskole, der med fokus på fx kritisk tænkning, problemløsning og teknologi er integreret bredt i flere af fagenes fagformål, samt i de fire tværgående temaer i Fælles Mål, Innovation og entreprenørskab, It og medier, Sproglig udvikling og Elevernes alsidige udvikling.

I Danmark har der i første omgang været meget fokus på ny teknologi, den nye medievirkelighed og forskellige bidrag til nye læringsdesigns i det 21. århundrede fx online læringsportaler, FabLabs og computer programmering (coding), der stiller relevante spørgsmål til skolens kulturelle udtryk og indhold – i en tid hvor vi tilsyneladende ikke ved, hvordan verden ser ud i

morgen, og hvor der er frit valg på mange hylder. Fastholder vi blikket mod undervisningen i den danske grundskole, synes temaerne forbundet med det 21. århundredes kompetencer også prioriteret, om end mange skoler umiddelbart kan synes forældede i sit design og pædagogiske udtryk. Med Ken Robinsons lakoniske Tedtalk kan skolerne fremstå som et produkt af en tidligere industriel æra, hvor eleverne dannes og uddannes til en konformitet med faste standarder og vidensområder der reproduceres i et lukket kredsløb. I de gode gamle dage blev lærerens kvalitet ofte vurderet på evnen til at levere inden for deres område af specialisering, mens eleverne i større eller mindre udstrækning blev vurderet på deres evne til at reproducere et kendt stof.

Med de seneste årtiers store fokus på test, resultater, høj linjefags-dækning og specialisering synes tendensen henimod indholdskendskab forstærket – dette med risiko for at lærere og elever skubbes i retning mod de vidensområder og kompetencer, der traditionelt set nemmest kan realiseres og eksamineres. I det

En undersøgelsesorienteret didaktik.

Ingenting kommer af ingenting.

der skylder ind over skolen har fokus på den del af skolefagligheden, som umiddelbart synes målbar, alt imens der er større usikkerhed om, hvordan man kan vurdere dybere læringsresultater knyttet eksempelvis til forståelse og kreativitet. Vurdering af læringsudbytte har naturligvis en afgørende betydning for politikere, ledere, lærere, forældre og ikke mindst eleverne. Ikke blot fordi skolen er pålagt offentlig ansvarlighed, men fordi at alle skolens parter har brug for en synliggørelse af mål og strategier, der muliggør, at både lærere og elever kan blive aktive medspillere i læreprocessen, og hvor feedbackprocesser og vurdering af egen læreproces kan finde sted.

Mange af de aktuelle standardiserede tests og vurderingsformer måler ofte på indholdsgengivelse ud fra et relativt snævert indholds- eller fagområde, hvilket kan fremstå som en udfordring for arbejdet med det 21. århundredes kompetencer. Tilmed er der ikke nogen tydelig enighed om, hvilke videns- og kompetenceområder der konstituerer det 21. århundredes kompetencer, hvorfor

begrebet risikerer at blive fortolket og appliceret på mange forskellige måder fra kommune til kommune og skole til skole, hvilket kan føre til forvirring og fragmentering. Derfor kalder området på en større grad af præcisering og klarhed efterfulgt af nye måder at vurdere og måle kompetencerne på.

I et kritisk perspektiv på uddannelse og det 21. århundredes kompetencer er der en række væsentlige forbehold, der knytter sig til, hvordan vi bedst indretter et uddannelsessystem med læseplaner og pædagogiske metoder, når samfundet er under konstant forandring og præget af få konstanter. Samtidig kan det anføres, at undervisningen i skolen altid har koncentreret sig om at udvikle elevernes tværfaglige kompetencer, og at forholdet mellem indhold og kompetencer til alle tider har været et stridspunkt i debatten om skolens formål – hvortil begrebet det 21. århundredes kompetencer placerer sig en smule upræcist og vildledende. Hertil knytter sig et relevant opmærksomhedsområde i forhold til en tendentiell overfokusering på udvikling af kompetencer med risiko for en reducere af meningsfuld viden og fordybelse inden for fagenes indholdsområder, hvorved elevernes læringsmuligheder begrænses, hvis deres grundlæggende viden ikke er tilstrækkelig til at kunne sættes i spil.

I forlængelse heraf melder sig også en bekymring om, at et for snævert fokus

på udvikling af elevkompetencer kan begrænse skolens formål og en bredere dannelse – dette særligt hvis økonomiske modelberegninger og markedshensyn ukritisk overføres til skolens kompetenceorientering. For at udvikle kreative, kritiske og engagerede samfundsborgere er der brug for et bredt perspektiv på dannelse og en dyb vidensbase, som nu- og fremtidens elever ikke vil opleve, hvis læreren overvejende er fokuseret på elevernes tilegnelse af smalle kompetencer, den nyeste teknologi eller at lære at lære. Set i et større perspektiv skal der noget så umoderne som faglig fordybelse til, for at eleverne kan bevæge sig i retning af en mere komplicerede videnssammenhænge. Forudsætningen for at skabe værdi og udvikle nyt er en stærk faglig og kulturel forankring. Ingenting kommer af ingenting.

I en dansk skolekontekst har begrebet det 21. århundredes kompetencer ofte fundet genklang inden for området digitalisering og teknologi forståelse. Det er dog værd at bemærke, at de handler om meget mere end, at eleverne skal lære om og gennem snævre pædagogiske teknikker eller har forståelse for nye teknologier. Det 21. århundredes kompetencer er en undersøgende og skabende didaktisk tilgang rettet imod handledygtighed i samfundsmæssig borgerforstand – tæt forbundet til både viden og kritisk tænkning. Herved fremtræder også en stærk etisk dimension, der drejer sig om at tage ansvar for hinanden og verdenen i et

globalt perspektiv, hvorfor der både er indbygget en personlig og kollektiv komponent, således at kompetencerne ikke kun drejer sig om den enkelte eller markedets skiftende logikker.

I forbindelse med skolens adoption og arbejde med det 21. århundredes kompetencer er spørgsmålet imidlertid, hvordan lærerprofessionen omfavner en bredere forståelse svarende til fx Fullan og Scotts (2014) definitionsramme, og didaktisk

kvalificerer begrebet til værdi for alle skolens interessenter. Dette spørgsmål lader sig ikke besvare i denne artikel, men skal afprøves i skolens praksis, hvor både skolens mål og vurderingsformer, traditionelle fagforståelser og indholdsområder samt lærer- og elevrelationer lader sig udfordre. Omgangen med det 21. århundredes kompetencer må være præget af en besindighed, der bidrager til at vise, at begrebet er uafvendeligt, når de mest uopsættelige tendenser i samfundet presser læringsdagsordenen i skolen. Svaret må være læring på trods og på grund af den flydende modernitet med kategorier som bl.a. samarbejde, kommunikation, kritisk tænkning, faglig fordybelse og nysgerrighed, som både kan indeholde skolens forpligtelse om at danne fremtidens generationer til livet og demokratiet, men samtidig også fastholde et perspektiv på uddannelse til fremtidens arbejdsmarked.

Med sluttelig reference til Bauman så har uddannelse og undervisning historisk set antaget mange former og tilpasset sig skiftende omstændigheder, sat nye mål og skitseret nye strategier. Den nuværende forandring aktuelt eksemplificeret ved diskussionen om det 21. århundredes kompetencer og nye pædagogikker er, at den nuværende forandring ikke ligner tidligere tiders forandringer, idet vilkårene for læring, pædagogik og undervisning er under så hastig forandring i det 21. århundrede. Dette svarende til at lære at gå på kviksand som illustreret af Bauman i nedenstående citat: "Vi mangler stadig at lære kunsten at leve i en verden der er overmættet med information – og den endnu vanskeligere kunst at berede mennesker på et sådant liv" (Bauman, 2009: 146)

Litteratur

- Bauman Z. (2006). *Flydende modernitet*: Hans Reitzels Forlag
- Bauman, Z. (2009). *Fagre nye læringsliv – læring, pædagogik, uddannelse og ungdom i den flydende modernitet*
- Berthelsen, Ulf, Davad (2017). *21st century skills. Om det 21. Århundredes kompetencer – fra arbejdsmarkedspolitik til allemandseje*, Literacy.dk, Samfundslitteratur
- Fullan, M., & Langworthy, M. (2014). *A rich seam: How new pedagogies find deep learning*. London: Pearson
- Fullan, M., & Scott, G. (2014). *New pedagogies for deep learning whitepaper: Education PLUS*. Seattle: Collaborative Impact SPC
- Giddens, A. (2004). *Modernitet og selvidentitet*. Hans Reitzels Forlag
- Hattie J. *Visible learning. A synthesis of over 800 meta-analyses relating to achievement*. London and New York: Routledge, 2009
- Hattie, J. *Synlig læring*. Dafolo 2013
- OECD (2005). *The Definition and Selection of Key Competencies: Executive Summary*. www.oecd.org/pisa/35070367.pdf
- Partnership for 21st Century Learning* (2015). P21 Framework Definitions. www.p21.org/storage/documents/docs/P21_Framework_Definitions_New_Logo_2015.pdf

¹ For et historisk rids af begrebet 21st century skills se fx Berthelsen, 2017

² Competenceoversigten er frit oversat fra engelsk